

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Башкін І.Е.

студент,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ АУДИТУ ВИТРАТ НА ЗБУТ ПРОДУКЦІЇ

Ефективність будь якого суб'єкта господарювання характеризується управлінням витратами. Саме аудит дає можливість визначити незаконність, недостовірність та нецілеспрямованість витрат. Аудиторська перевірка дає можливість оперативно виявляти, запобігати та виправляти недоліки, які були спричинені працівниками, випадково чи навмисно, щодо викривлення інформації та прийняття неправильних управлінських рішень.

Витрати на збут включають витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг):

- 1) витрати пакувальних матеріалів для готової продукції на складах;
- 2) витрати на ремонт тари для зберігання продукції;
- 3) оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам і працівникам підрозділів, що забезпечують збут;
- 4) витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);
- 5) витрати на передпродажну підготовку товарів;
- 6) витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;
- 7) витрати на утримання необоротних активів, пов'язаних із збутом продукції, товарів, робіт, послуг (оперативна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);
- 8) витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги;
- 9) витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;
- 10) інші витрати, пов'язані із збутом продукції, товарів, робіт, послуг [7, с. 27].

До складу витрат на збут не відносяться витрати, які згідно з договором поставки виконуються постачальником за окрему плату (вартість тари, відпускна ціна доставки цінностей до споживача тощо).

Метою аудиту витрат є встановлення вірогідності даних первинних документів щодо визначення витрат, повноти та своєчасності їх відображення в облікових реєстрах, відповідності методики обліку витрат чинним нормативним актам.

У процесі аудиту витрат на збут з'ясовується:

- облікова політика щодо обліку витрат;
- підтвердження витрат відповідними первинними документами;

- обґрунтованість відображення витрат згідно класифікації видів діяльності;
- наявність окремого обліку витрат різних видів діяльності;
- правильність розподілу операційних витрат на адміністративні, збутові та інші витрати операційної діяльності;
- правильність включення до витрат нарахованої заробітної плати працівникам, пов'язаним із збутовою діяльністю;
- дотримання норм витрат на відрядження працівників, зайнятих збутом;
- обґрунтованість списання витрат на утримання необоротних активів, пов'язаних із збутом, витрат на гарантійний ремонт, гарантійне обслуговування та інших витрат.
- повнота розкриття інформації про витрати у примітках до фінансових звітів [6, с. 970-971].

Організація внутрішнього аудиту витрат на збут підприємства, насамперед, залежить від правильної організації їхнього обліку, яка ґрунтується на точній, достовірній, неупередженій, своєчасній інформації, джерелом якої і є бухгалтерський облік. Узагальнюючи основні напрямки проведення внутрішнього аудиту витрат на збут та з метою його удосконалення, доцільно визначити основні його етапи (рис. 1).

Внутрішній аудит витрат на збут підприємства	
→ I етап	Організація внутрішнього аудиту витрат на збут, яка повинна визначити мету, об'єкт та завдання аудиту, терміни подання управлінському персоналу результатів аудиту, призначення відповідальних осіб тощо
→ II етап	Встановлення своєчасності та правильності оформлення документів, що пов'язані з обліком витрат на збут та їх удосконалення, виявлення правильності визнання витрат і чинників, що викликають зміни у структурі витрат
→ III етап	Планування внутрішнього аудиту витрат на збут: розрахунок аудиторського ризику, рівень сутєвості, сукупність вибірки та можливої величини помилки, а також складання загального плану та програми аудиту
→ IV етап	Аудиторська перевірка, яка включає в себе: застосування аудиторських процедур з метою отримання аудиторських доказів, проведення аналізу отриманих результатів, формування думки аудитора
→ V етап	Складання аудиторського звіту, яке полягає у формуванні думки аудитора щодо достовірності даних про витрати на збут, їх відображення в обліку, звітності, а також формуванні висновку аудитора щодо рекомендацій та пропозицій удосконалення обліку витрат на збут, підвищення ефективності управління ними на основі попереднього аналізу

Рис. 1. Основні етапи проведення внутрішнього аудиту витрат на збут підприємства

Джерело: розроблено автором за даними [2]

Аудитор як джерело отримання аудиторських доказів при проведенні внутрішнього аудиту витрат на збут підприємства повинен використовувати:

– елементи облікової політики, що стосуються обліку витрат, зокрема витрат на збут, їх визнання;

– форми первинних документів з обліку витрат на збут, на основі яких формується фінансовий результат підприємства;

– облікові регістри (Журнал 5, 5А, Головна книга);

– рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, накладні вимоги, платіжні вимоги, платіжні доручення, акти виконаних робіт (наданих послуг), звіти матеріально-відповідальних осіб тощо;

– накази, розпорядження, пояснювальні записки; фінансова, статистична, податкова, соціальна, внутрішня звітність;

– законодавчі та нормативні акти;

– акти ревізій, аудиторські висновки та інші документи, які відображають господарську діяльність підприємства [3, с. 153-154].

При визначенні достатності аудиторських доказів аудитор повинен врахувати такі фактори:

а) наявність можливості співставлення висновків, зроблених в результаті використання доказів, отриманих з різних джерел;

б) аудиторські докази, отримані в письмовій формі, є більш доказовими, ніж отримані в усній формі;

в) зовнішні докази є більш доказовими, ніж внутрішні за умови неефективної системи обліку і контролю [5, с. 184].

Якщо при проведенні аудиту не представлені необхідні документи в повному обсязі або достатні аудиторські докази щодо певних операцій аудитором не зібрані, аудитор повинен відобразити це в акті, у зв'язку з чим повинно бути розглянуте питання про надання аудиторського висновку, який відрізняється від безумовно-позитивного.

Отже, до етапів проведення внутрішнього аудиту витрат на збут підприємства варто віднести: визначення об'єкту, мети, завдань, планування внутрішнього аудиту витрат на збут, аудиторська перевірка та узагальнюючі процедури щодо складання аудиторського звіту.

На нашу думку, основне завдання аудиту полягає в тому, щоб встановити повноту сформованих підприємством витрат на збут; наявність документального підтвердження здійснених витрат; відповідність даних облікових регістрів щодо сум і періодів, до яких вони відносяться, первинним документам.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 6016-д [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.

2. Бавдис Н.М. Основні етапи організації внутрішнього аудиту витрат в системі управління підприємством / Н.М. Бавдис [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/17580/1/2-Bavdys-8-9.pdf>.

3. Гришанович О.І. Внутрішній аудит витрат на збут: сучасні тенденції / О.І. Гришанович [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/333>.

4. Дерій В.А. Витрати на збут у системі обліку й аналізу невиробничих витрат / В.А. Дерій // Облік і фінанси. – 2013. – № 4. – С. 20–23.

5. Левченко Н.М. Внутрішній аудит витрат як одна з функціональних складових інформаційного забезпечення управління витратами підприємства / Н.М. Левченко, О.О. Яговець // Економічний простір. – 2010. – № 34. – С. 178–187.

6. Мулик Т. О., Мулик Я. І. Організація обліку та аудиту витрат на збут підприємства: стан та напрями вдосконалення / Т.О. Мулик, Я.І. Мулик // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – Вип. 22. – С. 965–971.

7. Шиманська А. Класифікація витрат на збут промислового підприємства / А. Шиманська // Маркетинг в Україні. – 2014. – № 5. – С. 24–28.

Шот А.П.

*кандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет
імені Івана Франка*

РИЗИКИ ШАХРАЙСТВА В БІЗНЕСОВИХ СТРУКТУРАХ ТА МЕТОДИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Розвиток ринкових відносин в Україні супроводжується проникненням шахрайства практично до усіх сфери підприємницької діяльності та характеризується зміною форм, видів і способів здійснення. Як свідчать щорічні звіти таких відомих міжнародних аудиторських компаній як KPMG, Kreston GCG, Deloitte Touché Tohmatsu та інших, шахрайство сьогодні є проблемою більшості підприємств і практично невід'ємною складовою будь-якого бізнесу, яке негативно позначається на бізнесі, спричиняючи фінансові наслідки та впливає на його репутацію.

Шахрайство – це заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (ст. 190 КК). Предметом шахрайства може бути не тільки майно, а й право на таке майно (наприклад, заволодіння шляхом шахрайства такими документами, що надають право вступити у спадщину, отримати майно за заповітом, вимагати виконання майнових зобов'язань та ін.) [1].

Згідно з Міжнародними стандартами професійної практики внутрішнього аудиту шахрайство – це «...будь-яка незаконна дія, що характеризується обманом, приховуванням або порушенням довіри. Шахрайства здійснюються сторонами і організаціями для одержання грошей, власності або послуг, для ухилення від сплати або втрати послуг або для забезпечення особистої чи ділової переваги» [2].

Шахрайство може бути скоєне співробітниками на будь-якому рівні в межах компаній, а також поза ними. Тому, питання ризику шахрайства в